

93. Gulács, Nagy-réti csatorna**(KÖH 48336)****(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B**

2012. szeptember 14-én próbafeltárást végeztünk a „Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt” előzetes régészeti dokumentációjának elkészítéséhez. A lelőhely egy természetes ér két partján fekszik. Az ásás során 2 gödröt, 2 cölöplyukat és egy árokszakaszt dokumentáltunk. Az előkerült jelenségek kevés leletanyagot tartalmaztak, melyek a bronzkorra datálhatóak.

Munkatárs: Bocz Péter.

TOLDI ZOLTÁN

94. Gyékényes, Szénégető**(KÖH 26624)****(Somogy megye) U, R, B, LT, Ró, Kö**

A Gyékényes, Fehér-dűlői próbafeltárást ideje alatt terepbejárásokat végeztünk a lelőhelyen. A 2006-ban megtalált lelőhely területét jelentősen megnöveltük. Ny-i része áterjed a Vad-réti mezőre, D-i irányban a település É-i széléig nyúlik, É-i része csaknem a Fehér-dűlői lelőhelyig ér el, K-i részét nem tudtuk teljesen bejárni. A lelőhelyen nagyon sok őskori (neolitikum – rézkor, bronzkor: urnevezős kultúra és kelta), római és középkori kerámiatöredéket, kőeszközöket, bronz- és ezüsttárgyakat, valamint egy figurális díszítésű (Mercurius és Minerva) római kori gemmát találtunk. *(Az illusztrációt lásd a címlapon!)*

Munkatárs: Nyári Zsolt rajzoló.

NÉMETH PÉTER GERGELY

95. Gyömrő határa**(Pest megye) U, B, Szk, Sza, Á, Kk**

2012. március 29-én lakossági bejelentés érkezett a ceglédi Kossuth Múzeumba, miszerint Gyömrő határában egy mezőgazdaságilag művelt, szántott területen nagy mennyiségű embercsontot, kerámiatöredékeket és gyöngyöket találtak. 2012. április 2-án helyszíni szemlét végeztünk a szóban forgó területen, amely Gyömrő belterületétől Ny-ra, a Halasi-csatorna mellett, attól É-ra, az ún. *Kő-határ-dűlőben* (KÖH 80079) található. Egy ÉNy–DK-i irányú homokos dombhát DK-i részén, a felszínen, kb. 13 m hosszú, 2,5 m széles, ÉNy–DK-i irányú sávban (amelynek iránya megegyezett a szántás irányával) találtunk erősen töredékes embercsontokat és a csontok között *Dentalium badense* csigából készített gyöngyöket. Minden bizonnyal egy sír maradványai lehettek, amelyet a tavaszi szántás szétrombolt, majd az igen erős szél lefújta róla a homokot. Ezekén kívül a teljes dombháton igen sok kerámiatöredéket, pattintott kőeszközöket, patiscsontokat és észleltünk. A területen található régészeti lelőhelyekről egyetlen adatunk volt, amely szerint az 1960-as években egy szomszédos dombhát ÉNy-i részén találtak szarmata cserepeket, de a lelőhely pontos kiterjedését nem határozták meg.

2012. április 3–4-én leletmentést végeztünk a területen. Ennek során dokumentáltuk a szétszántott sírt (1. obj.). Az embercsontok többsége kis méretű töredék volt, a csonttöredékek között összesen 53 *Dentalium badense* csigából készített gyöngyöt, valamint több korszakból (középső neolitikum, szkíta, szarmata) származó kerámiatöredékeket találtunk. A leletek bejelentője további 4 gyöngyöt adott át, amiket szintén a csontok közül szedett fel, így összesen 57 gyöngy jutott a múzeumba.

**Gibárt, Túza-dűlő.
Középső neolitikus idoltöredék.**

A gyöngyök a csonttöredékek között elszórtan, rendszertelenül helyezkedtek el, de minden bizonnyal a sír mellékletei lehettek. A sír kora kérdéses: *Dentalium* gyöngyök elsősorban késő neolitikum (lengyeli kultúra) és főleg késő rézkori (badeni kultúra) temetkezésekben található meg mellékletként, viszont ezekből az időszakokból származó kerámiatöredékeket sem a csontok között, sem azok tágabb környezetében nem találtunk. A szétszántott sírtól ÉNy-ra, kb. 15 m-re egy emberi koponya töredékét fedeztük fel a szántásban (2. obj.). A koponyatöredék körül egy 1,5×1,5 m-es szelvényt nyitottunk. A szelvényben kb. 300 cm mélyen értük el a bolygatatlan altalajt, objektumfolt nem mutatkozott. A koponyatöredéken kívül néhány hosszúcsont – nem *in situ* helyzetű – töredéke került elő valamint szórva nyosan kerámiatöredékek. A csontok elhelyezkedéséből úgy tűnik, hogy nem a feltételezett gyöngy-mellékletes sír (1. obj.), hanem egy másik temetkezés maradványai lehettek. A koponyától ÉNy-ra, kb. 10 m-re egy 6×3 m-es területen igen sok patiscsontok mutatkozott.

A leletek felszedése után alaposan bejártuk a dombhátat és az attól ÉNy-ra, azzal párhuzamosan futó két további dombhátat. Mindhárom dombon igen sok kerámiatöredéket (középső neolitikum: zselizi kultúra, szkíta, szarmata), szkíta kori orsó-gombot, pattintott kőeszközöket gyűjtöttünk. A bejárás nyomán megállapíthatjuk, hogy a lelőhely mindhárom dombháton és a dombok É-i részén futó földúton túl is húzódik. Ezzel a korábban ismert, *Kő-határ-dűlő, Gyömrő 26. sz., KÖH 80079* lelőhelyet sikerült lehatárolni. A lelőhely nagy kiterjedésű és a mezőgazdasági művelés miatt intenzíven pusztul. Az őskori (középső neolitikum és szkíta időszak) leletek a lelőhely DNy-i felén koncentráálódtak, a szarmata anyag a teljes területén előkerült.